

345308 - حکم کار در سایتهای واسطه میان مشتریان و ارائه دهندگان خدمات چیست؟

سوال

اخیرا بسیاری از جوانان در سایتهای فریلنسر کار می کنند و این سایتهای به عنوان واسطه ای میان ارائه دهنده خدمات و مشتریان کار می کنند. کار این سایتهای این است که مشتریان خدمات خاصی را درخواست می کنند، سپس از سوی چند نفر چند پیشنهاد برای انجام آن خدمات دریافت می کنند و سپس درخواست کننده از میان پیشنهادها یکی را انتخاب می کند و مبلغ مورد اتفاق را نزد سایت می گذارد و سایت این مبلغ را نزد خود نگه می دارد تا آنکه مشتری اعلام کند که خدمات مورد اتفاق را دریافت کرده است. آن هنگام سایت مبلغ مورد نظر را معمولا ده روز پس از دریافتش به ارائه دهنده خدمات پرداخت می کند و البته قبل از آن نسبتی از آن مبلغ را برای خودش برمی دارد. حکم این نوع تعامل چیست؟

خلاصه ی پاسخ

کار به عنوان واسطه میان ارائه دهندگان خدمات و مشتریان جایز است و این از باب سَمَسْمَره و دلالی است به شرط آنکه خدمت مورد نظر در ذات خود مباح باشد. برای توضیح بیشتر، مشروح پاسخ را بخوانید

پاسخ مفصل

کار به عنوان واسطه میان ارائه دهندگان خدمات و مشتریان جایز است و این از باب سَمَسْمَره و دلالی است به شرط آنکه خدمت مورد نظر در ذات خود مباح باشد.

واسطه، کسانی که برای آن خدمات مناسب هستند را به مشتریان معرفی می کند و اجرای آن را تضمین می کند و در برابر این خدمات درصدی را دریافت می کند و تفاوتی ندارد که این مبلغ را از مشتری یا از ارائه دهنده خدمات یا از هر دو بر حسب اتفاق بگیرد زیرا به هر دوی آنها سود می رساند.

امام بخاری - رحمه الله - در صحیح خود می گوید: «باب اجرت سمساری: ابن سیرین و عطاء و ابراهیم و حسن برای درآمد دلال ایرادی نمی بینند.

و ابن عباس می گوید: اشکالی ندارد که بگوید: این لباس را بفروش و هر چقدر که از این قیمت بیشتر باشد برای خودت.

و ابن سیرین می گوید: اگر بگوید آن را به این مقدار بفروش و هرچه سود بود برای خودت یا میان من و تو تقسیم می شود، اشکالی ندارد و پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرماید: مسلمانان نزد شروط خود هستند».

در «فتاوی اللجنة الدائمة» (۱۲۹ / ۱۳) آمده است: «اگر میان دلال و فروشنده و مشتری اتفاق حاصل شود که از مشتری یا از فروشنده یا هر دو، مقدار مشخصی بگیرد جایز است نه آنکه این مقدار بر اساس نسبت معینی باشد، بلکه به همان مقداری که اتفاق و رضایت از سوی پرداخت کننده نسبت باشد، جایز است.

اما این مقدار باید بر اساس عرف و عادت باشد که میان مردم است که سود دلال از تلاشی که برای وساطت انجام داده و خرید و فروش را میان فروشنده و خریدار به راه انداخته تامین شود و همچنین بر اثر بالا بودن سود دلال زبانی به فروشنده یا مشتری وارد نشود».

اما اگر خدمات مورد نظر ذاتا حرام باشد، مانند حمل و نقل شراب یا تعمیرات یک بانک ربوی، در این صورت دلالی نیز جایز نیست زیرا به مثابه همکاری در معصیت است و الله تعالی می فرماید:

﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾ [سوره

مائده: ۲]

(و در راه نیکوکاری و تقوا با یکدیگر همکاری کنید و بر گناه و تجاوزگری همکار هم نشوید و تقوای الله را پیشه سازید که الله سخت کیفر است).

والله اعلم.